İŞLEVSEL ÖZELLİKLERİ
VE TERCÜME TEKNİKLERİ AÇISINDAN

ARAPÇA'DA BAĞLAÇLAR

YDS-YÖKDİL
ÇÖZÜMLÜ ALIŞTIRMALAR

RENKLİ VURGULAMA

Doç. Dr. Hüseyin GÜNDAY
Doç. Dr. Şener ŞAHİN

GÜNCELLENMİŞ
4. BASKI

EMİN YAYINLARI

Emin Yayınları: 55

ARAPÇA'DA BAĞLAÇLAR

Doç. Dr. Hüseyin GÜNDAY / Doç. Dr. Şener ŞAHİN

Dördüncü Baskı Bursa 2018
© Bütün yayın hakları Emin Yayınları'na aittir.

Kapak
Emin ÖZDAMAR

Baskı:
Stüdyo Star Ajans Matbaacılık Ltd. Şti
Nilüfer Ticaret Merkezi 634. Sok. Bursa
Sertifika No: 15366

E M İ N Y A Y I N L A R I
Fethiye Mah., Kırlangıç Sok. No:11/B Nilüfer/BURSA
Tel: (0224) 2422898, Fax: (0224) 2412569
www.eminyayinlari.com.tr

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI
Cataloging-in-Publication Data (CIP)
ARAPÇA'DA BAĞLAÇLAR
Hüseyin GÜNDAY / Şener ŞAHİN
1. Dil 2. Gramer 3. Arapça
ISBN: 978-9944-404-42-6
Sertifika No: 41427

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER ..... (3)

ÖNSÖZ ..... (9)

1. DERS ..... (13)

وَ ، فَ ، ثُمَّ ، أَوْ ، أَمْ ، فَاءُ السَّبَبِيَّةِ

2. DERS ..... (27)

وَ (وَاوُ الْحَالِ)

3. DERS ..... (37)

أَيْضًا ، كَذٰلِكَ ، بِالْإِضَافَةِ إِلَى ..... ،

(وَ)بِالْإِضَافَةِ إِلَى هٰذَا (ذٰلِكَ) فَـ..... ،

(وَ)إِلَى جَانِبِ هٰذَا (ذٰلِكَ) فَـ..... ،

وَفَوْقَ هٰذَا (ذٰلِكَ) فَـ..... ،

كَمَا ، كَمَا أَنَّ .....

4. DERS ..... (45)

اَلَّذِي ، اَلَّتِي ، اَللَّذَانِ (اَللَّذَيْنِ) ، اَللَّتَانِ (اَللَّتَيْنِ) ،

اَلَّذِينَ ، اَللَّاتِي (اَللَّائِي/اَللَّوَاتِي) ، مَنْ ، مَا ،

كُلُّ مَنْ ، كُلُّ مَا ، مِمَّا ، اَلْأَمْرُ الَّذِي

5. DERS ..... (63)

قَبْلَ ، بَعْدَ ، قَبْلَ أَنْ ، بَعْدَ أَنْ ،

بَعْدَ مَا ، قَبْلَ ..... بِـ ..... ، بَعْدَ ..... بِـ .....

6. DERS ..... (75)

لٰكِنْ (لٰكِنَّ) ، بَلْ ، إِنَّمَا

7. DERS ..... (87)

لَمْ ..... فَحَسْبُ بَلْ ..... أَيْضًا ،

لَمْ ..... فَقَطْ بَلْ ..... كَذٰلِكَ ،

لَا ..... فَحَسْبُ بَلْ ..... أَيْضًا ،

لَنْ ..... فَحَسْبُ بَلْ ..... كَذٰلِكَ ،

لَيْسَ ..... فَحَسْبُ بَلْ ..... كَذٰلِكَ ،

8. DERS ..... (95)

رَغْمَ ..... ، بِرَغْمِ ..... ، بِالرَّغْمِ مِنْ ..... فَـ ..... ،

رَغْمَ أَنَّ ..... فَـ ..... ، بِرَغْمِ مِنْ أَنَّ ..... فَـ ..... ،

بِالرَّغْمِ مِنْ أَنَّ ..... فَـ ..... ، مَعَ أَنَّ ..... فَـ .....

9. DERS ..... (105)

بِسَبَبِ ..... ، بِفَضْلِ ..... ،

نَظَرًا لِـ ... فَـ (فَقَدْ) ، نَظَرًا لِأَنَّ ... فَـ ... ، .... لِأَنَّ ... ،

حَيْثُ إِنَّ (أَنَّ) ، إِذْ إِنَّ (أَنَّ) ، بِمَا أَنَّ ..... فَـ .....

10. DERS ..... (117)

حَيْثُ ، حَيْثُ أَنَّ ، لِأَنَّ ، بِحَيْثُ ، لِدَرَجَةِ أَنَّ

11. DERS ..... (125)

لِ ، كَيْ ، حَتَّى ، مِنْ أَجْلِ أَنْ ، كَيْمَا ، مِنْ أَجْلِ ،

كَـيْ لَا (كَيْلَا) ، لِكَيْلَا ، لِئَلَّا

12. DERS .....(133)

وَعَلَى هٰذَا (وَعَلَى ذٰلِكَ) ، وَنَتِيجَةً لِهٰذَا (وَنَتِيجَةً لِذٰلِكَ)

وَلِهٰذَا (وَبِذٰلِكَ) ، وَبِهٰذِهِ الطَّرِيقَةِ ،

وَمِنْ هُنَا ، وَمِنْ ثَمَّ ،

نَتِيجَةً لِـ ..... ، نَتِيجَةَ .....

13. DERS .....(141)

أَنْ ، أَنَّ ، إِنَّ ، أَلَّا

14. DERS .....(161)

مِنَ الْـ ..... ، مِنَ الْـ ..... أَنَّ ، مِنَ الْـ ..... أَنْ ،

كَانَ مِنَ الْـ ..... أَنْ (أَنَّ) ، لَيْسَ مِنَ الْـ ..... أَنْ (أَنَّ)

15. DERS .....(173)

مَا كَادَ ..... حَتَّى ، لَمْ يَكَدْ ..... حَتَّى ،

مَا إِنْ ..... حَتَّى ، لَا يَكَادُ ..... حَتَّى ، مَا أَنْ ..... حَتَّى

16. DERS .....(181)

مَا لَبِثَ أَنْ (لَمْ يَلْبَثْ أَنْ) ..... ،

مَا لَبِثَ حَتَّى (لَمْ يَلْبَثْ حَتَّى) ..... ،

لَا يَلْبَثُ ..... حَتَّى ..... ، لَنْ يَلْبَثَ ..... حَتَّى ..... ،

لَمْ يَمْضِ عَلَى ... حَتَّى ... ، لَنْ يَـمْضِيَ ... عَلَى ... حَتَّى ...

17. DERS .....(195)

إِذَا ، إِنْ ، لَوْ ، إِذَا لَمْ ، إِنْ لَمْ ، لَوْ لَمْ ، لَوْلَا ،

وَإِنْ ، وَلَوْ ، حَتَّى وَإِنْ ، حَتَّى إِذَا ، حَتَّى لَوْ ،

وَإِنْ كَانَ ، وَإِلَّا ، وَإِلَّا فَـ ..... ، عَلَى أَنْ ، إِلَّا إِذَا

18. DERS .....(219)

أَمَّا ..... فَـ .....

19. DERS .....(229)

سَوَاءٌ كَانَ ..... أَمْ .....

20. DERS .....(237)

لَا ..... وَلَا ..... ، لَمْ ..... وَلَمْ ..... ، لَمْ ..... وَلَا ..... ،

لَنْ .... وَلَنْ .... ، لَنْ .... وَلَا .... ، إِمَّا .... وَإِمَّا (أَوْ) ،

إِمَّا أَنْ ... وَإِمَّا أَنْ (أَوْ أَنْ) ، إِمَّا أَنَّ ... وَإِمَّا أَنَّ (أَوْ أَنَّ)

21. DERS .....(247)

خَشْيَةَ ..... ، مَخَافَةَ ..... ، خَوْفًا مِنْ ..... ،

خَشْيَةَ أَنْ ..... ، مَخَافَةَ أَنْ ..... ، خَوْفًا مِنْ أَنْ ..... ،

خَشْيَةَ أَلَّا ..... ، مَخَافَةَ أَلَّا ..... ، خَوْفًا مِنْ أَلَّا .....

22. DERS .....(253)

لَا بُدَّ أَنَّ ..... ، لَا بُدَّ أَنْ ..... ، لَا بُدَّ مِنْ أَنْ ..... ،

لَا بُدَّ مِنْ ..... ، لَا بُدَّ لِـ ..... مِنْ أَنْ ..... ،

لَا بُدَّ لِـ ... مِنْ ..... ، عَلَى ..... أَنْ .....

23. DERS ..... (265)

بَعْضَ الشَّيْءِ ، بَيْنَمَا ، بَيْنَمَا ..... إِذْ .....

بِمَا فِيهِ ، بِمَا فِيهَا ، بِمَنْ فِيهِمْ ، بِمَنْ فِيهِنَّ ، بِمَا فِي ذٰلِكَ

وَبِالتَّالِي ، بِـحُجَّةِ ، بِحُجَّةِ أَنَّ ، سَبَقَ أَنْ

ÖRNEK METİNLER VE ÇEVİRİLERİ ..... (269)

CEVAP ANAHTARI ..... (289)

GENEL SÖZLÜK ..... (369)

ÖNSÖZ

Bağlama işlevi gören edatlar/bağlaçlar (Connectors) her dilin bünyesinde kaçınılmaz olarak yer alan; sözcük, cümlecik veya cümleler arasında paralellik, zıtlık, sebep-sonuç gibi ilişkileri bir formül halinde ifade etmeye yarayan ve yerine göre cümle içerisinde kilit görevler üstlenen en temel yapısal birimlerdir. Ne var ki bu konu bir dil için ne kadar önemliyse, işlevlerinin bağlamlar içerisinde kavratılması ve uygun cümle yapılarıyla örneklendirilmesi de bir o kadar zordur.

Sözkonusu durum Arapça öğrenmek isteyenler açısından da farklı değildir. Arap dilinde de bağlaçlar/edatlar, bu dilin öğrenmeye meraklı kimseler için ciddi bir handikap teşkil etmektedir.

İşte elinizdeki eser, Arapça'nın en temel meselelerinden biri olan 'bağlaç görevli edatlar' konusunu okura detaylı bir şekilde sunmak iddiasındadır. Eserin telifinde Kahire Amerikan Üniversitesince hazırlanan "The Connectors in Modern Standard Arabic" isimli çalışma esas alınmışsa da Türk okuyucusuna zaman kazandırmak ve hatalı harekelemenin yol açtığı yanlış anlamalara engel olmak gayesiyle kitapta yer alan tüm kelimeler istisnasız harekelenmiştir.

Yine okura kolaylık sağlaması bakımından, kitapta geçen kelimelerin Türkçe karşılıkları kitap sonunda yer alan bir sözlükçede verilmeye çalışılmıştır. Ayrıca belirli bir ders içerisindeki alıştırmalarla öğrendiği konuları pratize eden okur, kitabın son bölümünde yer alan örnek metinler aracılığıyla öğrendiklerini bir kez daha pratik yapma imkânına sahip olacaktır.

Çalışmanın, bilhassa aktüel Arap dilinin yaygın olarak kullanıldığı kitap, gazete, dergi ve benzeri eserlerde yer alan girift cümle yapılarının çözümlenmesi ve doğru anlaşılması safnoktasında okur için ufuk açıcı bir rehber olacağı kanaatindeyiz.

Dolayısıyla elinizdeki eserin İlahiyat Fakülteleri ile Arap Dili ve Edebiyatı bölümlerinde okuyan öğrencilere, yanısıra çeviri işi ile uğraşan mütercimlere ve Arap Dili'ne herhangi bir şekilde ilgi duyan herkese yararlı olacağını ümit etmekteyiz.

Takip Edilen Yöntem

Kitabımızda, dizilişte ehem-mühim sırası takip edilmek suretiyle toplam yirmiiki konuya yer verilmiştir. Konuların ele alınmasında şu yedi aşamalı sisteme riayet edilmiştir:

1) **Formülasyon:** Bu bölümde, işlenecek bağlaçlar/edatlar çeşitli kalıpsal birimler, çoğu kere de bir denklem hâlinde çerçeve içerisinde okura sunulmaktadır. Konuların en başında yer alan bu kısım, okurun konu hakkında özet bir bilgi edinmesini sağlayacak olan şablonlardan oluşmaktadır.

2) **Arapça Metin:** Bu kısım ilk sayfada formül içerisinde verilen bağlaçların/edatların metin içerisindeki görünümlerini, bir diğer ifadeyle edatların bağlam içerisindeki işlevlerini göstermeyi amaçlamaktadır.

3) **Metin Tercümesi:** İkinci aşamada sunulan Arapça metinlerdeki bağlaçlarla/edatlarla ilgili yapıların ne şekilde tercüme edilmesi gerektiği konusunda okura yardımcı olmayı amaçlamaktadır.

4) **Örnekler:** Metin tercümesinden hemen sonra yer alan bu bölümde, ele alınan edatlarla ilgili örnek cümleler tercümeleriyle birlikte verilmiş, bununla formüllerin okurun zihninde daha da pekişmesi amaçlanmıştır.

5) **Açıklamalar:** Bu bölüm, edatların özellikleri ve kullanımı ile alakalı kimi teorik bilgileri ihtiva etmektedir. Özellikle gramer bilgisi zayıf olanların bu açıklamaları dikkatli bir şekilde okuması gerekmektedir.

6) **Alıştırmalar:** Bu bölüm çok yönlü biçimleriyle, konuya dair verilen teorik bilgileri uygulatmayı ve kalıpların bir meleke halinde zihne iyice yerleşmesini amaçlamaktadır.

7) **Türkçe'den Arapça'ya Tercüme:** Her bir derse ait alıştırma grubunun sonunda yer alan bu kısım, derste öğrenilen bağlaç ve edat kalıplarının, son tahlilde ana dilden Arapça'ya yapılacak çevirilerde de uygulanabilmesini hedeflemektedir.

Ayrıca, okurlardan gelen talep ve öneriler ışığında kitabımızın bu baskısında, muhtevasındaki alıştırmaların çözümüne yardımcı olmak üzere son kısma bir de cevap anahtarı ilave edilmiştir.

Yine fark edileceği üzere kitabımızda konuya ilişkin kalıp ifadeler kırmızı renkle vurgulanmış, bu sayede belirli bir kalıbın cümlenin anlamına katkısı daha belirgin hâle getirilmiştir.

اَلدَّرْسُ الْأَوَّلُ

BİRİNCİ DERS

وَ	ve, ile; fakat, bununla birlikte, bu arada, ise
فَ	Hemen sonrasında, hemen arkasından, hemen akabinde, peşinden; zira, çünkü, bu nedenle, bu sebeple, bu sebepten, bu yüzden, bundan dolayı; ancak, ama, lakin, fakat
ثُمَّ	Sonra, daha sonra, bir süre sonra, bir müddet sonra, epey zaman sonra, arkasından, akabinde, ardından, ve nihayet
أَوْ	Veya, veyahut, ya da; ne (...) ne de (...); ve gerekse, hem de
أَمْ	Yahut, veyahut (genellikle soru cümlelerinde kullanılır); yoksa, ...-ıp ...-madığını, ...-ip ...-mediğini, ...-up ...-madığını, ...-üp ...-mediğini (dolaylı soru cümlelerinde kullanılır).

اَلنَّصُّ

وُلِـدَ نَجِيبٌ مَحْفُوظٌ فِـي حَيِّ الْجَمَالِيَّةِ وَهُوَ أَحَدُ ٱلْأَحْيَاءِ الشَّعْبِيَّةِ فِي الْقَاهِرَةِ وَيَقَعُ بِجَانِبِ مَسْجِدِ الْحُسَيْنِ بِالْأَزْهَرِ. كَانَ وَالِدُهُ مُوَظَّفًا حُكُومِيًّا ثُمَّ عَمِلَ فِي التِّجَارَةِ بَعْدَ ذٰلِكَ.

كَـانَ مَحْفُوظٌ قَارِئًـا مُمْتَازًا فَـقَدْ قَـرَأَ لِلْمَنْفَلُوطِيِّ وَتَرْجَمَ بَعْضَ أَعْمَـالِهِ. ثُمَّ قَـرَأَ لِـطٰهَ حُسَيْـنٍ وَالْعَقَّادِ وَسَلَامَـةَ مُوسَـى وَإِبْرَاهِيمَ الْمَازِنِـيِّ وَتَوْفِيقِ اَلْحَكِيمِ وَغَيْرِهِمْ. وَلَمْ يُهْمِلْ قِرَاءَةَ ٱلْأَعْمَالِ الْكِلَاسِيكِيَّةِ سَوَاءٌ كَانَتْ عَرَبِيَّةً أَمْ غَرْبِـيَّةً.

وَقَدْ بَدَأَ نَشَاطَهُ الْأَدَبِيَّ فِي سِنٍّ مُبَكِّرَةٍ وَذٰلِكَ بِكِتَابَةِ الْمَقَالَةِ وَالتَّرْجَمَةِ. ثُمَّ اتَّجَهَ لِكِتَابَةِ الْقِصَّةِ الْقَصِيرَةِ وَالرِّوَايَةِ.

وَيُعْتَبَرُ مَحْفُوظٌ فِي الْوَقْتِ الْحَاضِرِ أَشْهَرَ الرِّوَائِيِّـينَ الْعَرَبِ فَـقَدْ أَلَّفَ الْعَدِيدَ مِنَ الرِّوَايَاتِ وَالْقِصَصِ الْقَصِيرَةِ الَّتِي نَالَتْ شُهْرَةً كَبِيرَةً سَوَاءٌ فِي مِصْرَ أَوْ فِي الْبِلَادِ الْعَرَبِـيَّةِ الْأُخْرَى.

Metin Tercümesi

Necib Mahfûz, Kahire'de, Mescid-i Hüseyin mevkiinde, mütevazı semtlerden biri **olan** Cemâliye Mahallesi'nde dünyaya gelmiştir. Babası devlet memuru idi. **Daha sonra** ticaretle meşgul oldu.

Mahfuz, iyi bir okuyucu idi. **Zira** Menfalûtî'nin eserlerini okumuş **ve** eserlerinin bir kısmını çevirmiştir. **Daha sonraları** Taha Hüseyin, Akkâd, Selâme Mûsâ, İbrahim el-Mâzinî, Tevfik el-Hakîm gibi yazarların eserlerini okumuştur. **Bununla birlikte** gerek Arap **ve gerekse** Batı edebiyatındaki "**Klasikler**"i okumayı da ihmal etmemiştir.

Mahfuz, edebi sahadaki çalışmalarına makaleler kaleme almak **ve** tercümeler yapmak suretiyle erken sayılabilecek bir dönemde başlamıştır. **Daha sonra** (ki yıllarda) öykü **ve** roman yazımına yönelmiştir.

Mahfuz, günümüz Arap romancılarının en şöhretli ismi kabul edilmektedir. **Zira** gerek Mısır'da **ve gerekse** diğer Arap ülkelerinde büyük bir ün kazanan çok sayıda roman **ve** öykü kaleme almıştır.

Örnekler

1. ذَهَبَ مُحَمَّدٌ وَنَجِيبٌ إِلَى رُومَا وَبَارِيسَ.

Muhammet'le Necip, Roma'ya ve Paris'e gittiler.

2. اِسْتَطَاعَ الطُّلَّابُ أَنْ يَقْرَؤُوا وَيَكْتُبُوا بِاللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ بَعْدَ دِرَاسَةِ ثَلَاثَةِ أَشْهُرٍ فَقَطْ.

Öğrenciler ancak üç aylık bir öğrenimden sonra Arapça okuyup yazabildi.

3. يَعْمَلُ خَالِي أُسْتَاذًا وَرَئِيسًا لِلْقِسْمِ فِي الْوَقْتِ ذَاتِهِ.

Dayım profesör ve aynı zamanda bölüm başkanı olarak görev yapmakta.

4. يَعْمَلُ عَمِّي -وَهُوَ مُهَنْدِسٌ- فِي الرِّيَاضِ.

Amcam -ki kendisi mühendistir- Riyad'da çalışmaktadır.

5. قَرَأَ الْمَسْأَلَةَ عِدَّةَ مَرَّاتٍ وَلَمْ يَسْتَطِعْ حَلَّهَا.

Problemi birkaç kere okudu, fakat çözemedi.

6. نَجَحَ عَلِيٌّ وَرَسَبَ مَحْمُودٌ فِي الْاِمْتِحَانِ.

Ali, sınavda başarılı oldu, Mahmut ise kaldı.

7. خَرَجَ الْأُسْتَاذُ فَالطَّالِبُ.

Öğretmen, arkasından da öğrenci çıktı.

8. سَأَلَ الْأُسْتَاذُ طُلَّابَهُ سُؤَالًا صَعْبًا فَلَمْ يُجِبْهُ أَحَدٌ.

Profesör, öğrencilerine zor bir soru sordu, ancak yanıt veren olmadı.

9. سَافَرَ هَاشِمٌ إِلَى أَمْرِيكَا لِلدِّرَاسَةِ ثُمَّ بَعَثَ بِرِسَالَةٍ إِلَى وَالِدِهِ يُخْبِرُهُ فِيهَا بِأَنَّهُ سَعِيدٌ جِدًّا هُنَاكَ.

Haşim, Amerika'ya tahsile gitti, daha sonra babasına, orada gerçekten çok mutlu olduğunu ifade eden bir mektup gönderdi.

10 بَعْدَ وَفَاةِ الرَّسُولِ – صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ – تَوَلَّى الْخِلاَفَةَ أَبُو بَكْرٍ ثُمَّ عُمَرُ ثُمَّ عُثْمَانُ ثُمَّ عَلِيٌّ.

Peygamberin vefatından sonra halifeliği önce Hz. Ebubekir, arkasından Hz.Ömer, daha sonra Hz.Osman ve nihayet Hz. Ali devraldı.

11 دَرَسْتُ سَنَتَيْنِ فِي جَامِعَةِ الْقَاهِرَةِ ثُمَّ تَرَكْتُهَا وَ الْتَحَقْتُ بِالْجَامِعَةِ الْأَمْرِيكِيَّةِ فَتَعَلَّمْتُ فِيهَا كَثِيرًا عَنْ طُرُقِ الْبَحْثِ.

Kahire Üniversitesinde iki yıl okudum, daha sonra oradan ayrılarak Amerikan Üniversitesi'ne başladım, burada "Araştırma Teknikleri" üzerine yoğun bir eğitim aldım.

12 يُرِيدُ حُسَيْنٌ أَنْ يَدْرُسَ اللُّغَةَ الْإِنْجِلِيزِيَّةَ أَوِ الْفَرَنْسِيَّةَ قَبْلَ سَفَرِهِ.

Hüseyin yola çıkmadan önce İngilizce veya Fransızca öğrenmek istiyor.

13 لاَ يَدْرِي أَحْمَدُ هَلْ يَقْبَلُ إِسْمَاعِيلُ الدَّعْوَةَ أَمْ يَرْفُضُهَا.

Ahmet, İsmail'in daveti kabul edip etmeyeceğini bilmiyor.

14 لَسْتُ أَدْرِي هَلْ أَلْقَى الْأُسْتَاذُ مُحَاضَرَتَهُ أَمِ اعْتَذَرَ عَنْهَا.

Profesörün, konferansını (dersini) verip vermediğini bilmiyorum.

Açıklamalar

وَ

1) Bir bağlaç olarak وَ aynı kategoride yer alan sözcükleri, ibareleri, cümlecikleri ve cümleleri birbirine bağlar. Cümle veya paragraf başlarında gelen وَ'lara, tercümede karşılık gösterilmez. Kimi zaman dilimizde وَ bağlacına karşılık olarak "**virgül**" işareti kullanılır.

- Sözcükleri bağlar: قَابَلْتُ مُحَمَّدًا وَعَلِيًّا وَنَادِيَةَ.
- İbareleri bağlar: دَرَسْتُ الْعَرَبِيَّةَ فِي الْقَاهِرَةِ وَفِي دِمَشْقَ.
- Cümlecikleri bağlar: سَلَّمْتُ عَلَيْهِ وَانْصَرَفْتُ.

- Cümleleri bağlar:

أَلْقَى الْمُحَاضِرُ مُحَاضَرَةً رَائِعَةً. وَبَعْدَهَا صَفَّقَ الْحَاضِرُونَ إِعْجَابًا بِالْمُحَاضِرِ.

2) Müstakil bir cümle (ara cümle) başında yer alan وَ kendisinden hemen önce gelen isim veya zamirleri açıklama görevi üstlenen, genellikle iki virgül veya parantez içerisinde yer alan, çoğu kere de "**-ki o**" şeklinde dilimize çevrilen bağlaç görevli bir sözcüktür:

رُقِّيَ الْأُسْتَاذُ مُحَمَّدٌ -وَهُوَ رَئِيسٌ فِي الْعَمَلِ- إِلَى دَرَجَةِ مُدِيرٍ عَامٍّ.

Muhammed Hoca -**ki kendisi** işyerinde idarecidir- genel müdürlük makamına terfi etti (yükseltildi).

3) "**Ancak/lakin/fakat/ama/aksine/tam tersine/ne var ki**" gibi anlamlara gelen وَ, aralarında zıtlık ilişkisi bulunan cümlecikleri birbirine bağlama işlevi görür. Genellikle cümlelerden biri olumlu, diğeri olumsuzdur:

حَاوَلْتُ مُقَابَلَتَهُ وَلَمْ أَسْتَطِعْ.

*Onunla görüşmeye çalıştım, **ancak** başaramadım.*

هُوَ لاَ يَهْتَمُّ بِالْأَدَبِ الْحَدِيثِ وَلٰكِنَّهُ مُهْتَمٌّ بِالْأَدَبِ الْقَدِيمِ.

*Modern edebiyata değil, (**fakat/lakin**) klasik edebiyata ilgi duyuyor.*

يَتَصَرَّفُونَ كَأَنَّـهُمْ أَعْدَاءٌ وَلَيْسُوا إِخْوَةً.

*Sanki kardeş değil de **aksine** (**tam tersine**) düşmanmışlar gibi davranıyorlar.*

إِنَّهُ لاَ يَكْتُبُ الشِّعْرَ وَإِنَّمَا يَكْتُبُ الْمَقَالَةَ الأَدَبِيَّةَ.

O şiir yazmaz, sadece edebi yazı kaleme alır.

(Görüldüğü üzere son cümledeki وَ harfi tercüme edilemiştir)

فَ

Tasnif, kategorizasyon ve derecelendirme bildirir.

1) Birbiri peşi sıra gelen eylemlerin tekrarına engel olmak için kullanılır.

فِي حَفْلِ الْخِرِّيـجِينَ تَكَلَّمَ الْعَمِيدُ فَـالرَّئِيسُ فَـضَيْفُ الشَّرَفِ.

*Mezuniyet töreninde (**önce**) dekan, **arkasından** rektör, **daha sonra da** şeref konuğu söz aldı.*

2) Bir eylem silsilesini (zincirini) meydana getiren halkaları birbirine bağlar.

دَعَوْتُهُ إِلَى حَفْلَةِ عِيدِ مِيلاَدِيٍّ فَـقَبِلَ الدَّعْوَةَ.

*Onu doğum günü partisine davet ettim, O da **hemen** kabul etti.*

3) Aralarında sebep-sonuç ilişkisi bulunan eylemleri birbirine bağlar.

مَرِضَ ٱلأُسْتَاذُ فَأُلْغِيَتِ الْمُحَاضَرَةُ.

*Profesör hastalandı, **o nedenle** konferans (ders) iptal edildi.*

قَامَتِ الْحَرْبُ فَأَغْلَقَتِ الْحُكُومَةُ الْمَطَارَاتِ.

*Savaş başladı, **bu yüzden** hükümet havaalanlarını kapattı.*

لَقَدْ حَزِنَ كَثِيرًا عَلَى مَوْتِ صَدِيقَتِهِ فَقَدْ كَانَ يُحِبُّهَا.

*Arkadaşının ölümüne çok üzüldü, **çünkü** (**zira**) onu seviyordu.*

4) وَ'da olduğu gibi aralarında zıtlık ilişkisi bulunan cümlecikleri birbirine bağlar. Genellikle cümlelerden biri olumlu, diğeri olumsuzdur.

قَالَ إِنَّهُ وَحْدَهُ صَاحِبُ الْفِكْرَةِ فَلَمْ يُصَدِّقْهُ أَحَدٌ.

(Bu) düşüncenin sadece kendisine ait olduğunu söyledi,
***ama** (**ne var ki**/**ancak**/**lakin**) kimse ona inanmadı.*

5) أَمَّا 'yı takip eden ibareden sonra yer alan ana cümlenin başında gelerek açıklama bildirir.

أَمَّا الْمَسْرَحِيَّةُ الْأُخْرَى فَسَوْفَ أُشَاهِدُهَا الْأُسْبُوعَ الْقَادِمَ.

Diğer oyuna gelince, onu önümüzdeki hafta izleyeceğim.

6) Olumsuzluk ve talep bildiren cümlelerden sonra gelerek, söz konusu cümlelerin sonuçlarını açıklama görevi üstlenir. İrap yönünden ise, başına geldiği fiilleri nasp eder. Buna "***Fâ-yı Sebebiyye***" de denir.

اِجْتَهِدْ وَادْرُسْ فَتَنْجَحَ.

Çalış ki başarasın!

لاَ تُهْمِلُوا دُرُوسَكُمْ فَتَفْشَلُوا.

Dersleri ihmal etmeyin, yoksa başarısız olursunuz!

لَيْتَ لِي حِصَانًا فَأَرْكَبَهُ كُلَّ يَوْمٍ.

Keşke bir atım olsa da her gün binsem!

هَلْ قَصَّرْتُ فِي وَاجِبِي فَأُعَاقَبَ.

Görevimde kusur ettim mi ki cezalandırılayım?

لَمْ أُضَايِقْهُ فَيَغْضَبَ مِنِّي.

Onu rahatsız etmedim ki bana kızsın.

ثُمَّ

Bu edat da فَ gibi, ardışık sözcük ve cümlecikleri birbirine bağlamaya yarar. Ancak ثُمَّ'nin birbirine bağladığı eylem veya cümleciklerin oluş aralıkları فَ'nin birbirine bağladığı eylem veya cümleciklerin oluş aralıklarından nispeten daha uzundur.

حَضَرْتُ إِلَى الْجَامِعَةِ فِي الصَّبَاحِ ثُمَّ رَجَعْتُ إِلَى الْفُنْدُقِ فِي الْمَسَاءِ.

Sabah saatlerinde üniversiteye geldim,
***daha sonra** akşamleyin otele geri döndüm.*

أَوْ

1) Bir cümlede yer alan sözcükler arasındaki tercih ve alternatiflere işaret etmeye yarar:

سَوْفَ أُسَافِرُ إِلَى الْإِسْكَنْدَرِيَّةِ أَوْ بُورْسَعِيدَ.

*İskenderiye'ye **ya da** Borsait'e gideceğim.*

2) Olumlu, olumsuz ve soru cümlelerinde kullanılabilir:

هَلْ زَارَنِي أَوْ سَأَلَ عَنِّي أَحَدٌ؟

*Beni ziyaret eden **veya** arayıp soran oldu mu?*

لَنْ أَزُورَكَ أَوْ أَسْأَلَ عَنْكَ.

*Seni **ne** arayacağım, **ne de** soracağım.*

لَمْ يَحْضُرْ أَوْ يَعْتَذِرْ.

***Ne** geldi, **ne de** özür beyan etti.*

أَمْ

Üç önemli fonksiyonu vardır:

1) Soru veya dolaylı soru cümlelerinde ikinci alternatifin veya şıkkın başında yer alır.

هَلْ سَتُسَافِرُ إِلَى أَنْقَرَةَ أَمْ إِسْطَنْبُولَ؟

*Ankara'ya mı **yoksa** İstanbul'a mı gideceksin?*

لاَ أَدْرِي هَلْ أَقْبَلُ الدَّعْوَةَ أَمْ أَعْتَذِرُ.

*Daveti kabul mü edeyim, **yoksa** özür mü beyan edeyim bilemiyorum.*

2) Soru cümlelerinde أَنَّ ile başlayan isim cümlelerinin başında yer alır.

هَلْ أَنْتِ جَادَّةٌ أَمْ أَنَّكِ تَسْخَرِينَ مِنِّي؟

*Ciddi misin, **yoksa** benimle alay mı ediyorsun?*

3) سَوَاءٌ 'dan sonra gelen seçenekli yapılarda kullanılır.

أُحِبُّ الشِّعْرَ الْعَرَبِيَّ سَوَاءٌ كَانَ قَدِيمًا أَمْ حَدِيثًا.

*(**İster**) klasik olsun, (**ister**) modern olsun Arap şiirini severim.*

Önemli Not: أَوْ edatının yer aldığı bir cümlede, seçilmek üzere iki veya daha fazla alternatif bulunurken, أَمْ edatının yer aldığı bir cümlede aralarında tercih yapılmak üzere sadece iki şık veya alternatif söz konusu olabilir.

هَلْ زَارَنِي أَوْ سَأَلَ عَنِّي أَوْ أَرْسَلَ لِي رِسَالَةً؟!

*Beni arayıp sordu mu **veya** bana mektup mu gönderdi ki!?*
*(Bana ne uğradı **ne** arayıp sordu **ne de** bir mektup gönderdi)*

هَلْ أَنْتَ طَالِبٌ أَمْ أُسْتَاذٌ؟

*Öğrenci misin, **yoksa** hoca mı?*

ALIŞTIRMALAR

1) Aşağıdaki boşlukları uygun bağlaçlar (atıf harfleri) ile doldurunuz.

1. خَرَجَ ٱلْأُسْتَاذُ ..... الطَّالِبُ مَعًا.
2. سَافَرَتِ الزَّوْجَةُ ..... سَافَرَ زَوْجُهَا بَعْدَ يَوْمَيْنِ.
3. أَحَسَّ بِتَعَبٍ شَدِيدٍ ..... طَلَبَ الطَّبِيبَ عَلَى الْفَوْرِ.
4. لَقَدْ دَعَاهُمْ إِلَى مَذْهَبِهِ ..... لَمْ يَسْتَجِبْ لَهُ أَحَدٌ.
5. لَيْتَ لِي طَائِرَةً ..... أَزُورَ بِهَا الْعَالَمَ كُلَّهُ.
6. لَقَدِ اشْتَغَلَ بِالتَّمْثِيلِ ..... اتَّجَهَ إِلَى ٱلْإِخْرَاجِ.

7 هٰذِهِ الصُّورَةُ تَضُمُّ الْمُمثِّلِينَ ..... الْمُخْرِجِينَ ..... الْفَنَّانِينَ الَّذِينَ اشْتَرَكُوا فِي الْحَفْلِ.

8 لاَ تَقُدْ سَيَّارَتَكَ مُسْرِعًا ..... تَصْدِمَ الْمَارَّةَ.

9 هَلْ تُـفَضِّلُ أَنْ تَسْتَمِعَ إِلَى الْمُوسِيقَى ..... إِلَى الْغِنَاءِ؟

10 لاَ أَدْرِي هَلْ أَذْهَبُ إِلَى الْحَفْلَةِ ..... أَعْتَذِرُ.

11 تَحَدَّثَ مَعِي طَوِيلاً ..... أَخَّرَنِي عَنْ مَوْعِدِ الْغَدَاءِ.

12 هَلْ سَافَرَ إِلَى لُبْنَانَ ..... سُورِيَا ..... مِصْرَ؟

2) Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapça'ya çeviriniz.

① *Onlar Amerika'ya gittiler ve Newyork, Washington ve Chicago'yu gezdiler.*

② *Kitabı iki kere okudum, fakat (onu) anlamadım.*

③ *(O)İkisi Mısır'ı, arkasından Cezayir'i, daha sonra da Fas'ı gezdi.*

④ *Karısı hastalandı, bunun üzerine toplantıya katılma konu-sunda mazeret beyan etti.*

⑤ *İskenderiye'den Kahire'ye taşındı, çünkü O, büyük kentlerde yaşamayı seviyor.*

⑥ *Önce toplantı başkanı ve sekreteri, arkasından da diğer üyeler geldi.*

⑦ Makineyi, kendisinin ve kardeşinin icat ettiğini söyledi, ancak Ona kimse inanmadı.

⑧ O, doktor olarak mı, yoksa hemşire olarak mı çalışmaktadır?

⑨ Onlar (bayanlar) trenle veya uçakla seyahat edecekler.

⑩ Kahire'deki Amerikan Üniversitesi'nde Edebiyat okudu, daha sonra çalışmalarına Birleşik Devletler'de devam etti.

⑪ Sınavda başarılı oldum, bu nedenle bu firmaya tayin edildim.